

MAX COOPER

Podcast



Termíny jako emergence, dopředná vazba nebo neuronová síť jsou dnes již zprofanovaným žargonem, slovy, které v době AI boomu zaplavily média a internetový prostor se stejnou razancí, jako nekonečné záplavy obsahu generovaného umělou inteligencí. U Maxe Coopera za nimi ale stojí reálná zkušenost, ne jen módní slovník: první dekádu dospělosti strávil v laboratoři a elektronickou hudbu si vedle toho pěstoval jako druhý, paralelní život.

Cooper se narodil 19. května 1980 v severoirském Belfastu, odkud ho rodina poslala na studium waldorfské školy. V jeho pozdější tvůrčí personě zanechaly hlubokou stopu obě zkušenosti — na jedné straně turbulentní atmosféra Severního Irska, kde v 80. letech stále zuřil etno-nacionalistický konflikt, na straně druhé inspirativní prostředí alternativní školy, kde vyrůstal obklopen uměním a vědou.

Max Cooper: Perpetual Motion

„Moji rodiče byli australští přistěhovalci, takže jsem vlastně neměl takové vztažné body, nebo rodinnou historii, jako moji vrstevníci,“ popisoval před lety Cooper své dětství v osmdesátkovém Severním Irsku pro server Audio Technology. V rozhovorech se k politickému pozadí konfliktu nevrací často, pokud se ale k tématu dostane, opakovaně zdůrazňuje pocit vyloučení a zmatenosti. „Když jsem objevil kluby, poprvé jsem zažil, že se lidé z různých stran názorového spektra scházejí na stejném místě a ne za účelem konfliktu. To na mě mělo obrovský dopad. Techno, trance a klubová kultura devadesátých a nultých let mě zásadně formovaly. Tohle ve mně zůstane navždy, o to nepřijdu,“ dodával letos v interview pro Inverted Audio.

Max Cooper: Woven Ancestry

Ke studiu vědy ho přivedl kontakt s odbornou literaturou a dost možná jedna konkrétní kniha — jako dítě četl Stephena Hawkinga a rozhodl se, že jednou bude fyzikem. Cesta ho nakonec zavedla k biologii. Na univerzitě v Nottinghamu vystudoval doktorát z výpočetní biologie, jeho disertace se zabývala evolucí genových regulačních sítí — tím, jak se v čase vyvíjejí takzvané dopředné smyčky a jak uspořádání vazebných míst na DNA ovlivňuje, které geny se v buňce nakonec zapnou. Na první pohled vypadají dopředné smyčky a vazebná místa jako slovník na míle vzdálený tanečnímu parketu. Při bližším poslechu Cooperovy diskografie se ale nelze ubránit pocitu, že se v ní jeho akademická vášeň zrcadlí. Za pomocí jednoduchých pravidel, čistých kompozičních principů s využitím postupného opakování a vrstvení motivů vytváří celky, které rostou, mutují a často zní, jako by nešlo o zvuky elektronických syntezátorů, ale symfonie živočišných zvuků neznámých organismů.

Cooper se k hudbě dostal paralelně se svou akademickou kariérou. Svůj první DJ set odehrál v belfastském baru už jako teenager v polovině devadesátých let a po přesunu do Nottinghamu na studia si našel desetiletou rezidenci na midlandské technoakci

Firefly. Mezi lety 2007 a 2010, tedy přesně v době, kdy dokončoval doktorát a krátce nato pracoval jako postdoktorand genetiky na University College London, vydal přes deset EP na labelech jako Traum Schallplatten nebo Evolved Records. Zhruba kolem roku 2010 se rozhodl vědu definitivně opustit a věnovat se pouze hudbě. Rychle se etabloval jako přesný a citlivý remixér — pod rukama mu prošli Michael Nyman, Nils Frahm, Hot Chip nebo Sasha — a časopis Resident Advisor ho dva roky po sobě, 2011 a 2012, zařadil mezi dvacet nejlepších živých elektronických producentů na světě.

Max Cooper: Autumn Haze

Po úspěšných remixech a prvních releasech, na kterých Cooper osahával hranice techna, zakotvil na skok u londýnského labelu Fields. Zde vydal své debutové a přelomové dlouhohrající album Human, které sklidilo takřka jednohlasý kritický ohlas. Cooper tady poprvé naplno uplatnil přístup, který ho pak bude definovat po zbytek kariéry: každá skladba měla vlastní téma, vlastní filozofickou nebo vědeckou linku, mimohudební program. Celá deska pak měla podle jeho slov skládat ucelenou mapu lidské zkušenosti. Tracky na nahrávce zpracovávaly to, do jaké míry jsou lidé deterministické stroje, jak moc nás ovlivňuje naše genetická výbava, nebo jestli jsme produktem svého bezprostředního okolí.

Album otevírá spolupráce s vokalistkou Kathrin deBoer a kapelou Braids, což Cooperově zvuku dodalo i vokální rozměr, který jeho dosavadní klubová tvorba postrádala. Právě tahle kombinace — konceptuální hloubka srovnatelná spíš s akademickým esejem než s klubovým releasem, spojená s hudbou, která pořád fungovala jako plnohodnotné techno — byla to, co kritiku i publikum přesvědčilo, že Cooper není jen šikovný producent, ale autor s vlastní, ucelenou vizí.

O dva roky později založil vlastní vydavatelství Mesh, platformu, kterou sám popisuje jako prostor „ke zkoumání průsečíku hudby, umění a vědy.“ Hned následující deska Emergence ukázala, co na onom průsečíku může ležet. Nahrávka z roku 2016 je v podstatě zhudebněný stvořitelství mýtus vědy, cesta od doby těsně po Velkém třesku až k evoluci prvních forem života, poháněná myšlenkami teorie komplexity o tom, jak se z chaosu rodí řád. Desku je možné číst jako definitivní manifest Cooperova přístupu ke kompozici, zároveň se na ní ukazuje, jak je pro severoirského producenta důležitý princip multidisciplinarity.

Cooper si pro tenhle koncept zvolil strukturu kapitol, každá z nich zpracovává jeden konkrétní fyzikální nebo přírodní princip — symetrii, rozložení prvočísel, vlnění, cykličnost — a ke každé přizval jiného vizuálního spolupracovníka, který danou myšlenku převedl do obrazu skutečně datové vizualizace. Například track Symmetry tak doprovází animace Kevina McGloughlina stavěná čistě na rotacích, translacích a zrcadlení jednoduchého kruhu, který se v čase mění ve stále komplexnější tvary. Cyklickou povahu přírody, od buněčného metabolismu po roční období, zase prozkoumává skladba Cyclic, postavená na jediném arpeggiovaném riffu, který se donekonečna opakuje a postupně se na něj nabalují další a další smyčky. Za generativním vizuálem k tracku stojí VJ Numbercult a jeho generativní software, který v reálném čase reaguje na jednotlivé prvky skladby. Klavírní

Myth, pod kterou je kromě Coopera podepsaný britský skladatel Tom Hodge, se použít do nejmihavější části vyprávění — do černé díry a hranic toho, co lze vůbec vědecky popsat. Berlínská umělkyně Susi Sie natočila celé video k Myth makroobjektivem Canon 5D tak, aby červené, bílé a černé tekutiny vytvářely tvary připomínající nemožné, neustále se přelévající krajiny.

Max Cooper: Cyclic

Co by pod rukama jiných tvůrců mohlo působit jako nabubřelé, pseudointelektuální koncepty, se v podání Maxe Coopera mění v organické a často dojemné elektronické meditace. V ohledávání složitých konceptů pokračoval i na dalších nahrávkách. Deska One Hundred Billion Sparks z roku 2018 je například obrácená dovnitř do umělcovy psýché — prozkoumává na ní neurovědný koncept o identitě jednotlivce a sto miliardách neuronů, které tvoří lidskou mysl. Cooper ho napsal po měsíci sebeizolace ve velšské vesničce Llawryglyn. Na Yearning for the Infinite z roku 2019, objednané Barbican Centre, se zase například pak ptá, proč lidstvo tak neodbytně touží po nekonečnu, které nikdy nemůže obsáhnout.

Tyto desky spojuje, kromě jasného záměru prozkoumávat autonomní tvorbou komplexní myšlenky, i specifický způsob práce. S obdobnou vervou, s jakou se vrhá na filozofické koncepty, staví od začátku hudbu a vizuál jako ekvivalentní výsledky stejného tvůrčího procesu — obojí u něj vzniká současně a téměř každá skladba je spoluprací s jiným vizuálním umělcem, případně vědcem, se kterým vytváří vizualizaci dat, využitých ke kompozici skladby. Podobně systematicky přistupuje k samotnému psaní hudby: dokud nemá jasnou představu, k čemu má track směřovat, nezačne skládat vůbec. „Potřebuju mít nějakou představu, k čemu směřuju, nějaký silný pocit. Čím silnější ten pocit nebo ta myšlenka je, tím větší je šance, že se z ní nakonec něco skutečně stane.“ popisoval svůj tvůrčí proces pro server MusicTech

Tahle metoda se přirozeně přelila i do jeho živých vystoupení, která staví na vlastním audiovizuálním systému nazvaném 3D/AV Live. Není to fixní show, kterou by na místo performance přivezl a spustil stejně v každém městě — systém se vždy přizpůsobuje konkrétnímu prostoru tak, aby diváky obestřel sochami ze světla a zvuku. Cooper přitom velkou část hudby při koncertě skutečně hraje živě, nejde tedy o pouhé pouštění hotových skladeb k obrazu, ale o živou performanci v plném slova smyslu. On sám k tomu dodává: „Není to jen o tom přijít, zatancovat si a podívat se na nějaké šílené vizuály. Každá kapitola je plná myšlenek, celá show je postavená na idejích a je v ní hodně vyprávění.“

Právě díky téhle koncepční důslednosti se Cooper dostal i tam, kam se elektronická hudba obvykle nedostává. V červenci 2021 se stal prvním elektronickým umělcem, který vystoupil v Odeonu Heroda Attika — tedy ve dva tisíce let staré aréně přímo pod Akropolí v Athénách. Podílel se na projektu se Zahou Hadid Architects, jeho hudba zazněla ve videu s Gretou Thunberg a papežem Františkem promítaném na summitu COP26, komponoval pro Barbican i pro Salcburský velikonoční festival: v roce 2024 tam uvedl skladbu

Seme, doprovázenou filmem výtvarníka Quayoly zachycujícím robotické rameno, jak vytesává mramorovou sochu inspirovanou nedokončenými Michelangelovými Zajatci.

Max Cooper: Lovesong

Jeho zatím poslední velké projekty jsou ještě osobnější. Desáté studiové album *On Being* vydané v únoru 2025 je postavené ze stovek anonymních odpovědí, které sbíral od svých posluchačů na otázky typu „co byste rádi vyjádřili, co ale nemůžete v běžném životě“. Desku komponoval dva roky, samotné názvy skladeb tvoří útržky doznání jeho fanoušků. Sám album popisuje jako „snímek naší sdílené lidské psychiky“ a dodává, že „žijeme v komplikované době, což by měla hudba reflektovat, ale zároveň by měla být katarzní a pomáhat“.

Letos v květnu pak vyšlo album *Feeling Is Structure*, vzešlé z objednávky na koncert v londýnské Royal Albert Hall, který se v dubnu 2026 vyprodal během osmačtyřiceti hodin. Deska se ptá, jak struktura — ať už v hudbě, architektuře, biologii nebo umění — utváří to, co cítíme. „Fascinují mě architekti, kteří dokážou brutalistické stavbě vdechnout lidskost, nebo umělci, kteří namalují blok barvy, jenž reprezentuje jejich duši. Máme tuhle pozoruhodnou schopnost přelévat sami sebe do světa skrze formu,“ dodává Cooper v promomateriálech k desce.

S touhle deskou a s ní spojeným turné 3D/AV Live zavítá Max Cooper i do Prahy a to v rámci rezidence v Rudolfinu. Podle programového dramaturga festivalu Guye Borga přitom nepůjde o standardní klubovou elektroniku, ale o vystoupení šité na míru přímo tomuto prostoru: „Vizuály se už teď připravují tak, aby maximálně využily potenciál sálu. Zároveň nás těší, že budeme mít čistě elektronický koncert bez jediného akustického nástroje v prostoru, jako je Rudolfinum, což je pro Prahu premiéra — a s umělcem formátu Maxe Coopera. Myslím, že to bude jeden z koncertů, který si letos budeme obzvlášť pamatovat.“ Sám festival ho ohlašuje jako jedinečnou, neopakovatelnou událost — setkání minulosti a přítomnosti v sále, který ještě nikdy nepatřil čistě elektronické hudbě.

Cooperova cesta od genových sítí k neuronovým obloukům světla je nakonec překvapivě přímočará — v obou případech jde o hledání řádu ve zdánlivém chaosu, o snahu dát tvar něčemu, co je jinak neuchopitelné. Jen místo mikroskopu a sekvenceru má dnes k dispozici syntezátory, projektory a celý sál Rudolfinu. Uvidíme, jaký tvar tomu všemu dá 21. listopadu.

Max Cooper: Splintered Air Between Us

Jonáš Kucharský
hudební publicista